Związek Banków Polskich
1991-2021

GRUDZIEŃ 2021

ŚWIĄTECZNY PORTFEL POLAKÓW 2021

SPIS TREŚCI

ŚWIĘTA ZA PASEM
– tanio i łatwo już było 3

ŚWIĄTECZNY PORTFEL
– ile wydamy i jak sfinansujemy święta 6

ŚWIĄTECZNE ZAKUPY
– plany a rzeczywistość 9

BEZPIECZNE ŚWIĄTECZNE ZAKUPY 18

O RAPORCIE

KOLEJNE ŚWIĘTA NIESTETY W CIENIU PANDEMII

Przed nami jeden z najbardziej radosnych okresów w roku – święta. Każdy z nas cieszy się pewnie już na samą myśl. Niestety ta radość po raz kolejny – zostanie zmącona poprzez pandemię koronawirusa, z którą Polska i świat nie może poradzić sobie od tylu miesięcy. Kiedy rok temu przygotowywaliśmy nasz raport, zapewne nie przewidywaliśmy, że w grudniu 2021 roku znów będziemy pisać i mówić o Covid–19. Mieliśmy być zaszczepionym społeczeństwem, które pokona pandemię w każdym aspekcie – zdrowotnym, ekonomicznym i społecznym. Tymczasem dziś przed kolejnymi świętami stoimy w obliczu czwartej fali pandemii, która uderzy najmocniej właśnie w świąteczny czas, mierzymy się z historycznie wysoką inflacją i wszechogarniającą drożyzną. Jako społeczeństwo nie zdaliśmy egzaminu ze szczepień, bowiem tak wielu z nas pomimo szerokiej dostępności szczepionek nadal ryzykuje życiem swoim i swoich bliskich, rezygnując ze szczepień. To wszystko składa się na mało optymistyczny obraz. Musimy bowiem przez niefrasobliwość sporej grupy Polaków unikać kontaktów, także z najbliższymi, aby zminimalizować ryzyko zakażeń. Musimy zacisnąć pasa i ograniczyć wydatki świąteczne, bo po prostu na wszystko nam nie wystarczy. Musimy wreszcie znaleźć czas na niezbędną refleksję, czy aby na pewno idziemy w dobrą stronę jako społeczeństwo, które w obliczu zagrożenia w blisko połowie odrzuca jedyną jak na razie według naukowców metodę obrony przed koronawirusem – szczepienia. Świąteczny czas jest zawsze czasem refleksji, dlatego warto zastanowić się czy racji nie ma profesor Witold Orłowski, mówiąc, że wysoka inflacja to efekt wieloletniego stymulowania konsumpcji przy braku inwestycji i profesor Krzysztof Simon, który niestrudzenie przekonuje do szczepień, maseczek i samoizolacji. Może warto przy świątecznym stole zastanowić się nad tym, co przynosi nam świat nauki tak w warstwie zdrowotnej, jak i ekonomicznej. Może dzięki tej chwili zadumy wreszcie sięgniemy po sprawdzone rozwiązania, które przecież wielokrotnie przynosiły efekty. Uwierzymy, że profilaktyka przynosi dobre rezultaty, przyjmiemy do wiadomości, że dobrobyt bierze się z inwestycji i pracy, a nie z konsumpcji. Jeśli tak się stanie, na pewno będziemy zdrowsi, inflacja będzie mniejsza, a nasze święta najpiękniejsze, najzdrowsze i najbogatsze. Czego Państwu życzymy, oddając w Wasze ręce kolejny raport „Świąteczny portfel Polaków 2021".

AUTORZY:

Dr Przemysław Barbrich

Małgorzata Wojtowicz

„Świąteczny Portfel Polaków 2021" to opracowanie przygotowane przez Związek Banków Polskich, w sposób syntetyczny prezentujące i analizujące najważniejsze trendy oraz dane związane z aktywnością konsumencką Polaków w okresie przedświątecznym. Raport oparty jest o najnowsze wyniki badania nastrojów społecznych i popytu konsumenckiego, przeprowadzonego w II połowie listopada na zlecenie ZBP przez agencję badawczą Minds&Roses na reprezentatywnej pod względem płci, wieku, miejsca zamieszkania i wykształcenia próbie 997 dorosłych Polaków w oparciu o metodę wywiadów internetowych (CAWI). Raport został także uzupełniony o wybrane dane statystyczne pochodzące z Monitora Bankowego oraz dane zewnętrzne pochodzące od takich instytucji jak Biuro Informacji Kredytowej, Komisja Nadzoru Finansowego, Główny Urząd Statystyczny oraz CBOS. W zakresie cen i usług prezentowanych w raporcie dokonaliśmy opracowania własnego.

ŚWIĘTA ZA PASEM

tanio i łatwo już było

Święta Bożego Narodzenia to ważny dla Polaków czas. Grudzień jest jednocześnie jednym z najbardziej wymagających finansowo momentów w roku. Zakupy prezentów dla najbliższych, produktów spożywczych na wigilijny i bożonarodzeniowy stół, świąteczne dekoracje, przejazdy – to wszystko razem oznacza większe niż zwykle wydatki. Tegoroczne święta będą dodatkowo obciążone skutkami gospodarczymi, wynikającymi z trwającej już prawie 2 lata pandemii COVID-19. Jednym z jej skutków jest szalejąca na świecie inflacja.

ZGODNIE Z SYGNALNYMI DANYMI GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO (GUS) **CENY TOWARÓW I USŁUG WZROSŁY W LISTOPADZIE O 7,7 PROC. R/R.**

To rekordowy poziom, z jakim nie mieliśmy do czynienia od 21 lat.

Z kolei z danych unijnego urzędu statystycznego Eurostat za październik br. wynika, że inflacja HICP w Polsce wyniosła 6,4 proc. r/r. Wyższą inflację w Unii Europejskiej mają obecnie tylko Litwa, Estonia, Węgry i Rumunia.

W Polsce drożeje niemal wszystko. Choć w momencie przygotowywania raportu nie ma jeszcze szczegółowych danych za listopad, to skalę problemu widać w październikowych danych GUS. Wówczas wzrost cen towarów i usług osiągnął poziom 6,8 proc. w skali roku. My i nasze portfele musimy mierzyć się z podwyżkami na każdym kroku. Więcej niż przed rokiem płacimy przede wszystkim za użytkowanie mieszkań i domów, w tym np.: za energię elektryczną – 9,5 proc, gaz – 6,1 proc., opał – 18,3 proc. czy wywóz śmieci 18,5 proc. Usługi telekomunikacyjne podrożały o 6,7 proc. Wzrosty dotyczą pozycji szczególnie istotnych z punktu widzenia samej organizacji świątecznych spotkań. I tak np. ceny: żywności wzrosły o 4,7 proc., napoi bezalkoholowych o 7,3 proc., napoi alkoholowych o 2,7 proc. a artykuły dekoracyjne o 11,7 proc. Za wizytę u fryzjera czy kosmetyczki trzeba zapłacić ponad 6 proc. więcej. Świąteczna podróż do rodziny niestety także będzie zdecydowanie droższa. W ciągu roku ceny paliw wzrosły łącznie aż o 33.9 proc, tym: benzyny o 31 proc., gazu o ponad 53 proc., a oleju napędowego o 34 proc. A to na razie odczyt za październik. Zgodnie z rynkowym konsensusem, przed samymi świętami mamy jeszcze zobaczyć większe wzrosty cen. Na razie ekonomiści prognozują, że do końca roku inflacja osiągnie poziom 8 proc., a początek przyszłego roku może przynieść kolejne wzrosty – zdaniem niektórych – nawet dwucyfrowe.

WSKAŹNIKI WYBRANYCH CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH W PAŹDZIERNIKU 2021 R.
Źródło: GUS

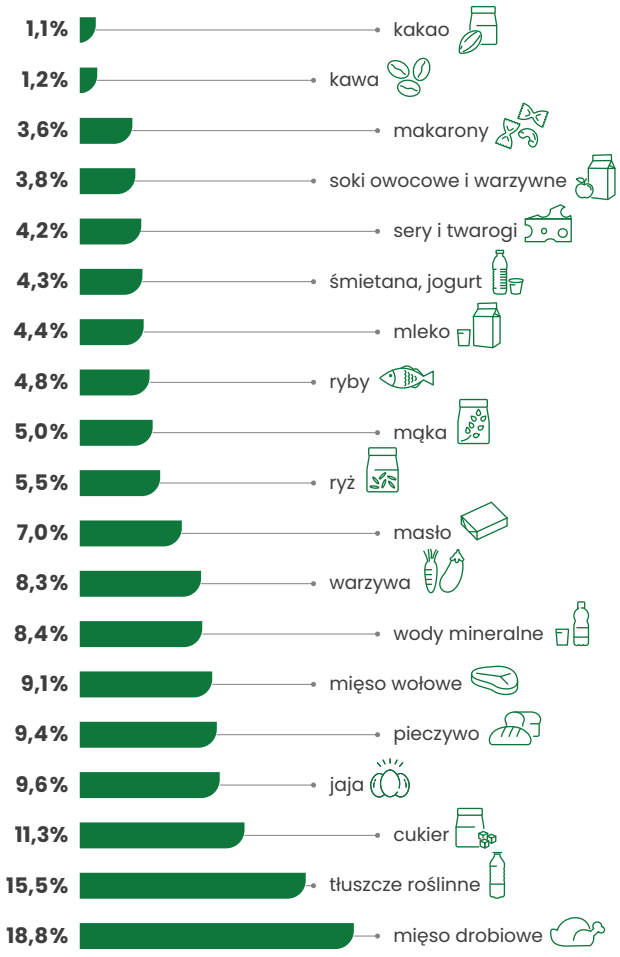

Niepewna sytuacja epidemiologiczna i wzrosty poziomu zachorowań na koronawirusa, kwarantanny, możliwość pojawienia się obostrzeń czy lockdownów, zakłócenia w łańcuchu dostaw, zastoje po stronie producentów czy trudności z dostawą na czas... Pandemia komplikuje sytuację i może sprawić, że w tym roku przygotowanie świąt będzie stanowiło nie tylko poważny wydatek finansowy, ale i duże wyzwanie organizacyjne.

Warto to wszystko wziąć pod uwagę planując grudniowe zakupy. I przede wszystkim podejść do tego zadania z chłodną głową oraz nie dać ponieść się świątecznej gorączce. Najlepiej zaplanować wszystko na spokojnie, z rozsądkiem. Szczególnie, że trudno jednoznacznie ocenić, co dalej wydarzy się w gospodarce.

Aktualna sytuacja gospodarcza i jej skutki dla naszych portfeli nie napawają optymizmem sporej części społeczeństwa. Jak wskazują wyniki badania przeprowadzonego w listopadzie br. na zlecenie Związku Banków Polskich przez Minds&Roses, 42 proc. Polaków przyznało, że ich sytuacja finansowa w ciągu ostatnich 3 miesięcy pogorszyła się. 45 proc. badanych nie odczuło zmiany, a na polepszenie sytuacji wskazuje tylko 13 proc. ankietowanych. W porównaniu do odpowiedzi na tak samo sformułowane pytanie w roku ubiegłym, odsetek osób, które deklarują pogorszenie sytuacji finansowej, wzrósł o 3 p.p. ale również o 3 p.p. zwiększył się udział osób, których sytuacja uległa poprawie.

JAK ZMIENIŁA SIĘ PANA(I) SYTUACJA FINANSOWA W CIĄGU MIJAJĄCEGO ROKU?
Źródło: Minds&Roses

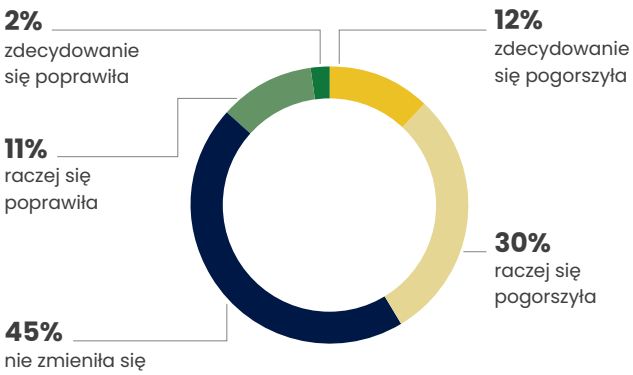

Polacy są świadomi sytuacji gospodarczej. W listopadowym badaniu CBOS niemal wszyscy ankietowani (98 proc.) wskazali, że ceny w ostatnim roku wzrosły. W reakcji na rosnące ceny 3/4 z nas już zapowiada, że ograniczy wydatki — tak z kolei wynika z badania październikowego badania "Corona Mood" firmy GfK.

Strategia ochrony zawartości portfeli widoczna jest również przy planowaniu świątecznych wydatków. Potwierdza to świąteczne badanie Minds&Roses. Większość ankietowanych, bo aż 63 proc., zamierza ograniczyć swoje świąteczne wydatki. Najwięcej takich wskazań jest, co zrozumiałe, wśród osób, których sytuacja finansowa w ostatnim roku pogorszyła się. W tej grupie aż 83 proc. wskazuje na konieczność cięcia wydatków. Najbardziej będą pilnowały swoich portfeli także osoby w wieku 50-59 lat (70 proc.), mieszkańcy miast poniżej 10 tys. (72 proc.) i rolnicy (77 proc.). Z kolei 26 proc. badanych nie planuje ograniczeń przy świątecznych zakupach. Co ciekawe, aż 33 proc. tej grupy stanowią osoby w wieku 60+. Co 10 badany jeszcze nie wie, czy będzie musiał zacisnąć pasa przy okazji tegorocznych zakupów na święta.

CZY W AKTUALNEJ SYTUACJI GOSPODARCZEJ I PRZY ROSNĄCEJ INFLACJI PLANUJE PAN(I) OGRANICZENIE ZAKUPÓW ŚWIĄTECZNYCH W TYM ROKU?
Źródło: Minds&Roses

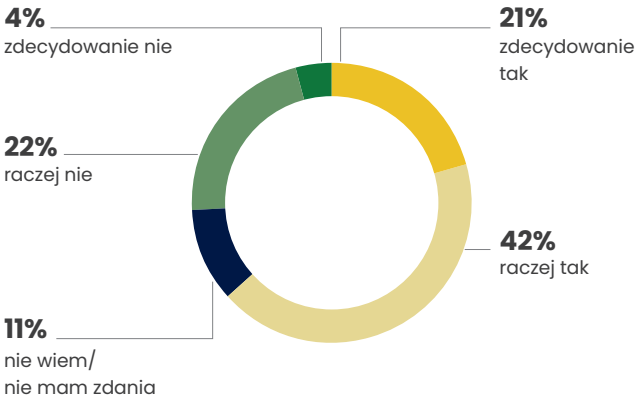

Na czym chcemy oszczędzić? Przede wszystkim na prezentach. To właśnie tę kategorię, osoby, które opowiedziały się za koniecznością ograniczania tegorocznych wydatków na święta, wskazywały najczęściej. Z takim rozwiązaniem liczy się prawie połowa (47 proc.) z nich. Najwięcej deklaracji tego rodzaju znajdziemy w grupie najmłodszych badanych, czyli w wieku 18-19 lat (53 proc.), a najmniej wśród seniorów (41 proc.). 27 proc. ankietowanych zredukuje zakupy artykułów spożywczych i innych związanych z organizacją świąt. Co piąty badany uczestnik, który deklaruje ograniczenie wydatków, w pierwszej kolejności (21 proc.) zrezygnuje z podróży w okresie świąt.

JAKIE WYDATKI ŚWIĄTECZNE BĘDZIE PAN(I) MUSIAŁ(A) OGRANICZYĆ W NAJWIĘKSZYM STOPNIU?
Źródło: Minds&Roses

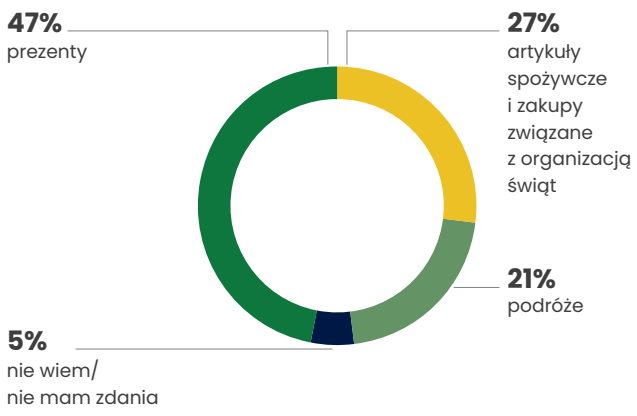

ŚWIĄTECZNY PORTFEL

ile wydamy i jak sfinansujemy święta

Z PRZEPROWADZONEGO DLA ZBP SONDAŻU WYNIKA, ŻE **PRZECIĘTNY POLAK PLANUJE WYDAĆ NA ŚWIĘTA PRAWIE 1415 ZŁ.** *Statystycznie najwięcej ze świątecznego budżetu wydamy na jedzenie i przygotowanie świąt – średnio 557 zł.*

Kolejną pozycją wydatkową będą prezenty. Na ten cel przeznaczymy 517 zł, a na podróże w okresie świątecznym 340 zł.

Należy pamiętać, że są to kwoty deklarowane indywidu - alnie, a łączne przychody gospodarstw domowych tworzy często więcej niż jedna osoba.

Najwięcej osób (27 proc.) na jedzenie i organizację świąt wyda kwotę mieszczącą się w przedziale 301–500 zł. 18 proc. przeznaczy od 501 do 800 zł, a 17 proc. od 101 do 300 zł. Z kolei 10 proc. planuje zakupy za 801 do 1000 zł. Tylko w przypadku 8% świąteczne wydatki na artykuły spożywcze przekroczą w sumie 1000 zł.

ILE ZAMIERZA PAN(I) WYDAĆ NA ŚWIĘTA BIORĄC POD UWAGĘ ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I ORGANIZACJĘ ŚWIĄT?
Źródło: Minds&Roses

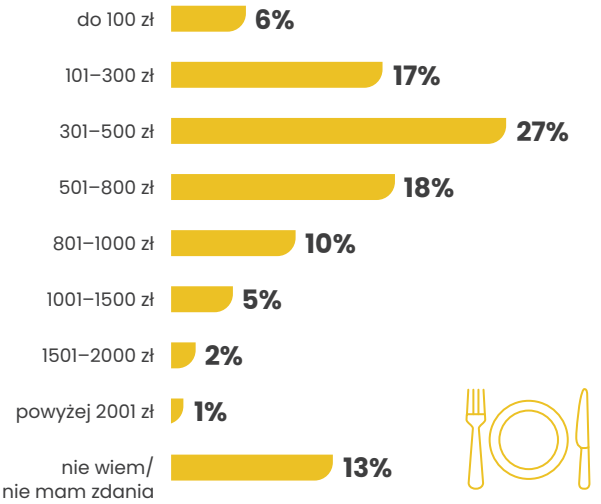

Jeśli chodzi o prezenty to najwięcej ankietowanych – 24 proc. – przeznaczy na nie od 301 do 500 zł. Kolejna grupa – 22 proc. – wyda na ten cel między 101 a 300 zł. Prezentowy budżet w wysokości od 500 do 800 zł. planuje 14 proc. badanych. Co 10 z nas nie wyda więcej niż 100 zł. Warto również pamiętać, że zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami, to w tej kategorii Polacy będą w tym roku najczęściej szukać oszczędności.

ILE ZAMIERZA PAN(I) WYDAĆ NA ŚWIĘTA BIORĄC POD UWAGĘ PREZENTY?
Źródło: Minds&Roses

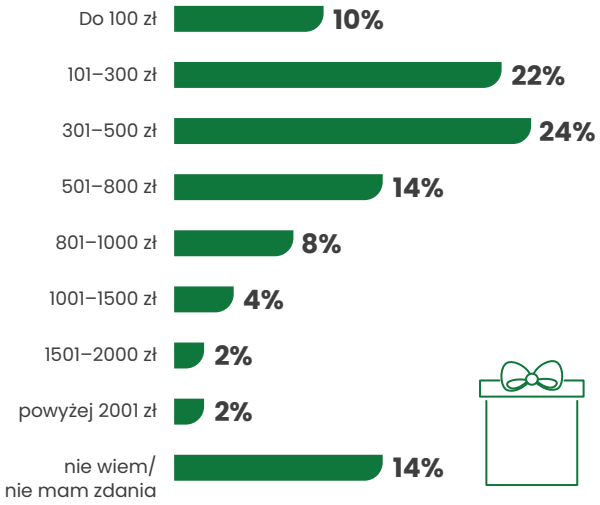

Na podróże i przejazdy najwięcej, bo 30 proc. badanych, wyda kwotę do 100 zł. Blisko co piąty ankietowany (19 proc.) deklaruje wydatki związane z transportem w przedziale od 101 do 300 zł, ale łącznie jedna czwarta osób liczy się z tym, że świąteczna podróż będzie wydatkiem wyższym niż 300 zł. Jednocześnie, 27 proc. nie wie jeszcze, ile przeznaczy na ten cel.

ILE ZAMIERZA PAN(I) WYDAĆ NA ŚWIĘTA BIORĄC POD UWAGĘ PODRÓŻE I PRZEJAZDY?
Źródło: Minds&Roses

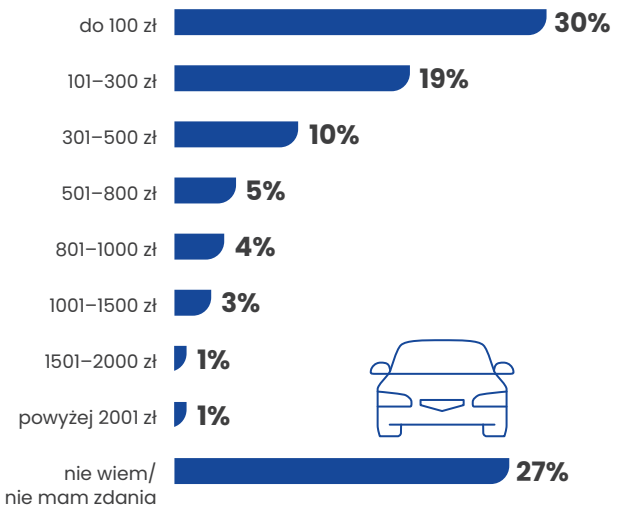

Według deklaracji respondentów, wydatki na tegoroczne święta będą oznaczały konieczność sięgnięcia do oszczędności. Wprawdzie w większości przypadków – blisko 80 proc. – świąteczne zakupy będziemy finansować przede wszystkim z naszych bieżących dochodów, ale przynajmniej część osób z tej grupy już teraz zakłada potrzebę spożytkowania środków finansowych, które odłożyli w ciągu roku. Sumarycznie do oszczędności sięgnie bowiem 32 proc. osób. Z kolei fakt zgromadzenia jakichkolwiek oszczędności w tym roku zadeklarowała ponad połowa respondentów (56 proc.).

O kredycie na święta myśli 4 proc. badanych, a ewentualność pożyczki wśród rodziny lub znajomych rozważa 2 proc. Dla 1 proc. źródłem sfinansowania świątecznych wydatków może być pożyczka w niebankowej instytucji finansowej.

W JAKI SPOSÓB BĘDZIE PAN(I) FINANSOWAĆ WYDATKI ŚWIĄTECZNE?
Źródło: Minds&Roses

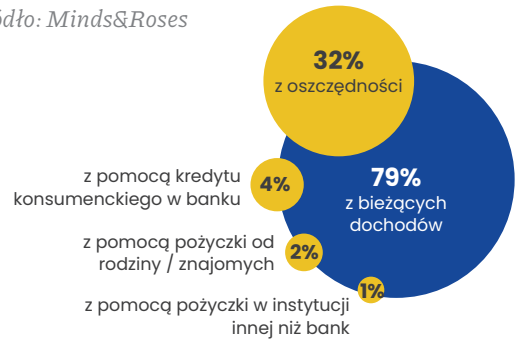

Z danych BIK za październik 2021 r., zadłużenie gospodarstw domowych (kredytów, limitów, pożyczek pozabankowych) wyniosło 736,5 mld zł. Dominują kredyty mieszkaniowe, które według BIK zajmują 70,8 proc. wartości zadłużenia.

Postanowiliśmy więc spytać bankowców, czy środki na organizację świąt pochodzą również z kredytów. Na pytanie, czy widać zainteresowanie kredytami świątecznymi 45 proc. ankietowanych odpowiedziało negatywnie.

Nie ma określonej kwoty, która byłaby najpopularniejsza wśród pożyczkobiorców jeśli chodzi o kredyt konsumpcyjny. Wartości rozkładają się praktycznie po równo, co przedstawia kolejne badanie Monitora Bankowego.

WARTOŚCI NAJBARDZIEJ POPULARNYCH ŚWIĄTECZNYCH KREDYTÓW KONSUMPCYJNYCH
Źródło: Monitor Bankowy, listopad 2021 r.

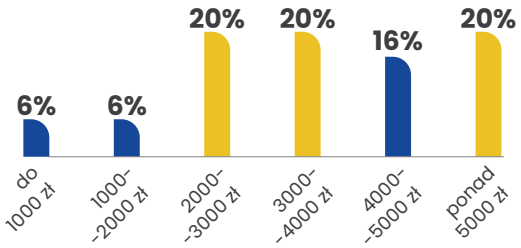

Ciekawie przedstawia się również przedział wiekowy osób, które biorą kredyty konsumpcyjne przed świętami. Najwięcej jest ich w grupie 40–54.

KLIENCI W JAKIM WIEKU, PAN(I) ZDANIEM ZACIĄGAJĄ KREDYTY W OKRESIE PRZEDŚWIĄTECZNYM?
Źródło: Monitor Bankowy, listopad 2021 r.

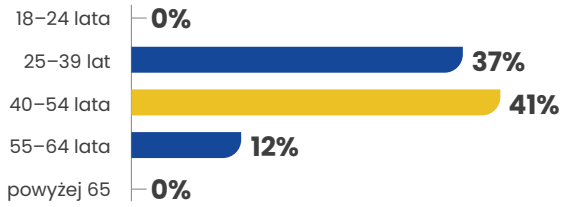

CZY W MIJAJĄCYM 2021 R. ZGROMADZIŁ(A) PAN(I) JAKIEKOLWIEK OSZCZĘDNOŚCI? W JAKIEJ FORMIE GROMADZI PAN(I) SWOJE OSZCZĘDNOŚCI?
Źródło: Minds&Roses

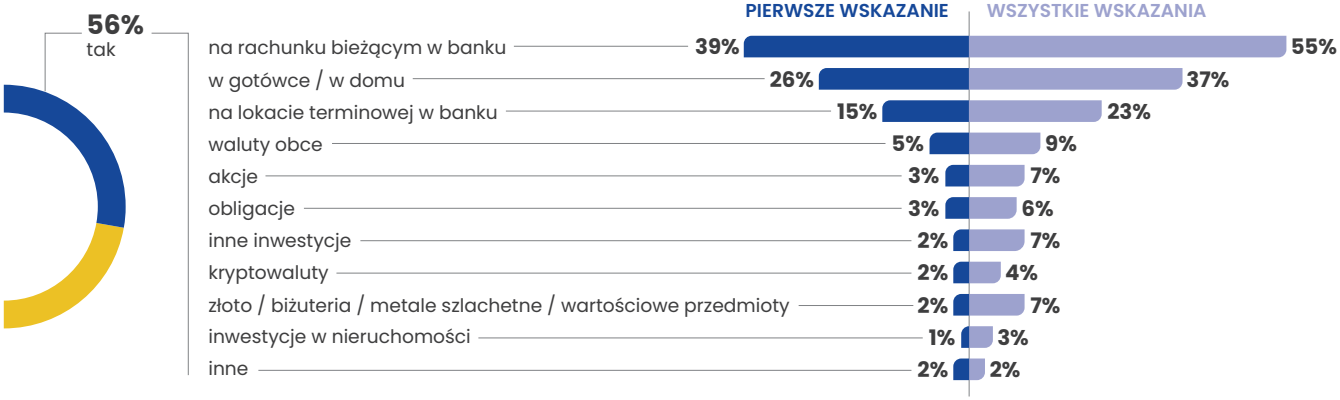

ŚWIĄTECZNE ZAKUPY

plany a rzeczywistość

„JEST TAKI DZIEŃ, BARDZO CIEPŁY, CHOĆ GRUDNIOWY” TAK OD LAT ŚPIEWAJĄ NAM CZERWONE GITARY. *Wigilia i Święta Bożego Narodzenia to czas, dla zdecydowanej większość Polaków szczególny, wyjątkowy.*

Oprócz wymiaru religijnego, dla wielu ważne są także tradycje bożonarodzeniowe — wspólne oczekiwanie, posiłki, prezenty, choinka.

Nie tylko dzieci, ale i dorośli czekają na śnieg, który nadaje klimatu i... pozwala sprawdzić, czy Święty Mikołaj – nazywany w innych rejonach Polski Gwiazdorem – przybył na miejsce i zostawił prezenty przy pięknie ozdobionej choince. Kto z nas nie lubi lepić bałwana, dekorując go finalnie węglowymi oczyma i marchewkowym nosem.

Wiadomo, że przez żołądek do serca, więc w święta z reguły nie toczymy sporów, bo wszystkich, oprócz opłatka, łączą najpyszniejsze potrawy wigilijne – karp, barszcz z uszkami czy pierogi z kapustą i grzybami. Nie zapominajmy o słodkim finale każdej wieczerzy, z kutią, makowcem i domowym sernikiem.

Tradycji nie zmieniła pandemia, która jednak mocno utrudniła nasze codzienne życie oraz sposób, w jaki Polacy spędzili święta w 2020 roku. Unikając spotkań czy wyjazdów do rodziny, postawili na kontakt wirtualny. Puste nakrycie przy wigilijnym stole było symbolem tego zamknięcia.

Jak będą wyglądały święta Bożego Narodzenia w 2021 roku? Trudno przewidzieć, ze względu na sytuację pandemiczną.

Podjęliśmy się natomiast próby prezentacji rzeczywistości zakupowej tegorocznych świąt. Sprawdziliśmy ceny najpopularniejszych produktów na koniec listopada 2021 roku w jednej z popularnych sieci handlowych, bez których Polacy nie wyobrażają sobie wigilijnego stołu. Ile wyda na bożonarodzeniowy koszyk rodzina z dwójką dzieci? Zapraszamy do lektury!

WYDATKI 4-OSOBOWEJ RODZINY W OKRESIE ŚWIĄTECZNYM

Jak co roku bierzemy pod lupę wydatki 4-osobowej rodziny na święta. Rodzina składająca się z rodziców i dwójki dzieci, spędzająca je w domu wyda w 2021 roku około 3400 zł. Dlaczego kwota ta znacznie różni się od naszych prognoz w ubiegłym roku?

ŚWIĄTECZNY RACHUNEK 4-OSOBOWEJ RODZINY W 2020 I 2021 ROKU
Źródło: Opracowanie własne, ceny zaokrąglone

	2020 R.	2021 R.
choinka	80 zł	149 zł
nowe lampki choinkowe LED	19 zł	29 zł
pozostałe ozdoby świąteczne	120 zł	200 zł
prezenty	600 zł	900 zł
karp (1 kg)	70 zł	78 zł
mak (1 kg)	19 zł	28 zł
śledzie (1 kg)	42 zł	51 zł
pieczywo (3 bochenki)	15 zł	17 zł
pozostała żywność	650 zł	850 zł
napoje bezalkoholowe	40 zł	60 zł
herbata	15 zł	15 zł
warzywa	20 zł	30 zł
owoce	30 zł	40 zł
słodycze	35 zł	35 zł
ubrania	350 zł	550 zł
pełen bak paliwa	250 zł	360 zł

Najważniejsze są oczywiście potrawy wigilijne. Ryby – na czele z karpiem oraz śledzik czy dorsz po grecku zagoszczą na świątecznym stole. Warto pamiętać, że duże sieci w większości zrezygnowały ze sprzedaży żywych ryb. Lokalne hodowle oferują zakup karpia prosto z wody. Cena ryby, bez której Polacy nie wyobrażają sobie świąt, w 2021 roku będzie o 30 proc. wyższa niż w analogicznym okresie 2020 roku.

ILE W 2021 ROKU KOSZTUJĄ RYBY NA ŚWIĄTECZNYM STOLE? *Źródło: Opracowanie własne, ceny zaokrąglone*

W związku z tym, że w okresie świątecznym zamknięte są sklepy spożywcze, większość z nas kupuje zapas żywności. Dotyczy to przede wszystkim chleba (dla 4-osobowej rodziny przyjmujemy 3 bochenki) oraz bułek dla najmłodszych członków rodziny.

KOSZT PODSTAWOWYCH PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH 2021 ROKU
Źródło: Opracowanie własne

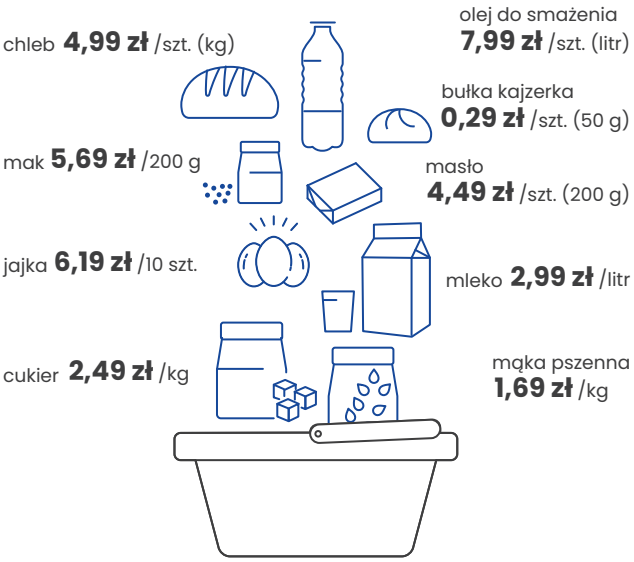

W okresie świąt nie możemy zapominać także o tym, że przy stole spotykamy się nie tylko w Wigilię. Również pierwszy i drugi dzień świąt ma to do siebie, że przygotowujemy odpowiednie potrawy. O ile w Wigilię na stole lądują potrawy bezmięsne, o tyle w kolejnych dniach standardem są dania z kaczki, przeróżnego rodzaju pasztety czy inne mięsa, których nie jemy na co dzień.

CO NA OBIAD W PIERWSZY I DRUGI DZIEŃ ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA?
Źródło: Opracowanie własne

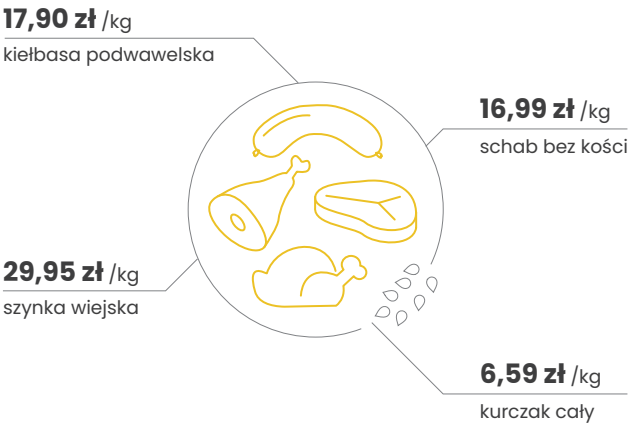

Nie można również zapominać o różnego rodzaju przekąskach i smakołykach stanowiących uzupełnienie świątecznego jadłospisu. Czekolady, cukierki oraz nieodłączne mandarynki są stałym elementem uzupełniającym świąteczne atrakcje.

NIE TYLKO MANDARYNKI. CO PODJADAMY W ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA?
Źródło: Opracowanie własne

OWOCE

mandarynki	8,99 zł /kg
imbir	2,49 zł /100 g
cytryna	6,99 zł /kg
banany	4,99 zł /kg
pomarańcze	5,99 zł /kg

SŁODYCZE

mikołajki z czekolady	8,22 zł /szt.
czekolada świąteczna	1,69 zł /szt.
torcik chałwowy	22,20 zł /kg

Czas świąteczny to również chwile spędzone przy napojach procentowych. Butelka dobrego wina do obiadu czy coś mocniejszego na spotkanie z rodziną z pewnością stanowi jeden z punktów na liście zakupów Pana domu.

ILE KOSZTUJĄ NAPOJE NA ŚWIĘTA 2021 ROKU?
Źródło: Opracowanie własne

NAPOJE

3,49 zł /szt. (litr)
sok pomarańczowy

1,99 zł /szt. (litr)
woda niegazowana

1,70 zł /szt. (litr)
napój owocowy

ALKOHOLE

25–90 zł /litr
wino czerwone

109,99 zł /litr
whisky

59,99 zł /litr
wódka

Oczywiście nikt nie wyobraża sobie spotkań z najbliższymi bez aromatycznej kawy czy dobrej herbaty, która rozgrzeje każdego w wigilijny wieczór.

KAWA CZY HERBATA? W ŚWIĘTA I TO I TO
Źródło: Opracowanie własne

24,99 zł /200 g	**19,99 zł** /500 g	**14,99 zł** /100 szt.
kawa rozpuszczalna	kawa sypana	herbata

Święta bez choinki i innych elementów stanowiących o tradycji świątecznej, są trudne do wyobrażenia. O ile nakrycie dla niespodziewanego gościa z reguły nie generuje kosztów, o tyle sianko, opłatek czy piękna choinka już tak. Ostania pozycja jest sporym wydatkiem, jeśli co roku stawiamy żywą choinkę (ciętą). Do tego dochodzi zakup ozdób, które mają tendencję do gubienia się i niszczenia podczas przechowywania. Nie zapominajmy o lampkach (do których należy doliczyć koszty prądu) i wieńczącej dzieło gwieździe.

A TY KTÓRĄ CHOINKĘ WYBIERZESZ?
Źródło: Opracowanie własne

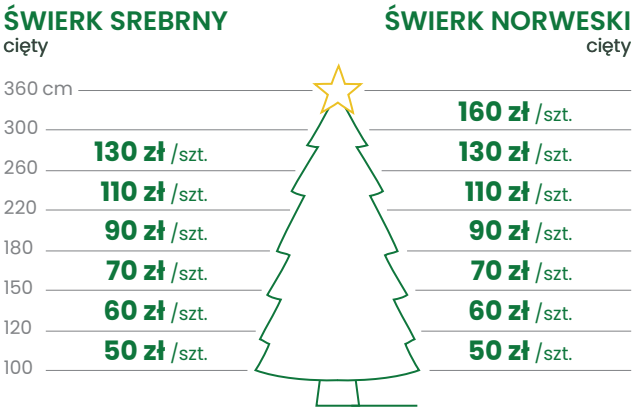

Dodatkowo należy przyjąć:

pakowanie choinki **5 zł** dopłata

doniczkowanie choinki **10 zł** dopłata

CHOINKI SZTUCZNE:

259 zł świerk dziki **179 zł** choinka „na pniu"

Prezenty są obowiązkowym elementem świąt. Dla chłopców można z powodzeniem wybrać klocki Lego, dla dziewczynek będzie to lalka Barbie. W wielu wypadkach pod choinką wylądują droższe prezenty. Niektórzy dostaną tablet, inni zaś komputer gamingowy. Święta to dla wielu okazja do spełniania marzeń, które pojawiły się w ciągu roku, więc rozpiętość cenowa podarunków może być bardzo duża.

PREZENTY, NA KTÓRE WSZYSCY CZEKAMY
Źródło: Opracowanie własne

PREZENTY UNIWERSALNE

książka	**30–60 zł**
płyty CD (muzyka)	**50–99 zł**
płyty winylowe	**149–199 zł**
albumy książkowe	**110–279 zł**

Nie wolno zapominać, że święta Bożego Narodzenia to nie tylko jedzenie, picie i prezenty. Szczególnie kobiety pragną w tym czasie wyglądać jeszcze bardziej olśniewająco. Nowa sukienka czy garsonka to koszt około 300 zł. Do tego dochodzi wizyta u kosmetyczki i fryzjera, którego koszt w 2021 roku wynosi minimum 250 zł. Pan domu z pewnością marzy, by podczas wigilii zaprezentować się w nowej koszuli, która starczy... do następnych świąt. Patrząc na obecne ceny, przyjęliśmy, że będzie to koszt 200 zł. Ubrania dla dzieci to kolejne 300 zł.

Aby te wszystkie elementy mogły zagościć, w domu należy po nie pojechać. Choć w erze cyfrowej, wiele produktów zamawiamy bezpośrednio do domu przez internet, to zakupy spożywcze z reguły robimy, jadąc do centrum handlowego. Ceny, które podajemy, obowiązywały na koniec listopada 2021 roku.

ILE ZAPŁACISZ ZA PALIWO DO TWOJEGO SAMOCHODU?
Źródło: Opracowanie własne

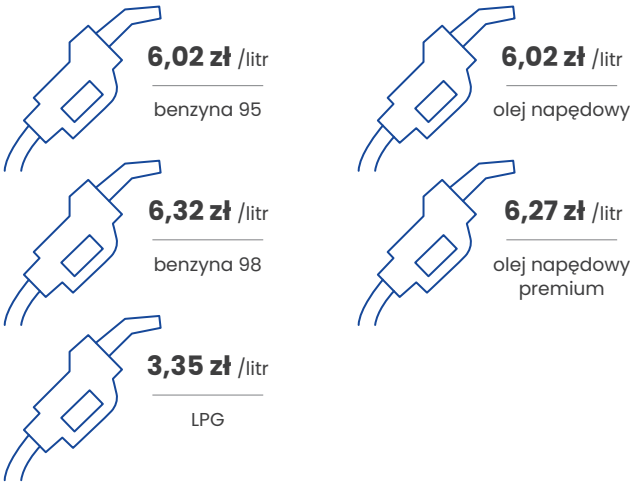

A MOŻE CATERING ŚWIĄTECZNY?

Wiele osób, z powodu braku czasu na przygotowywanie potraw według przepisów naszych babć, decyduje się na skorzystanie z usług cateringowych oferowanych przez restauracje oraz firmy zajmujące się cateringiem dietetycznym. W tym wypadku rzeczywiste koszty przedstawiają się następująco.

W przypadku zamówienia wigilii dla dwóch osób koszt samych dań wyniesie około 200 zł. W skład takiego pakietu wchodzą między innymi: barszcz czerwony (2 porcje), pasztecik z kapustą i grzybami (2 sztuki); pierogi z kapustą i grzybami (10 sztuk); sernik świąteczny 200 gram.

TRADYCYJNE POTRAWY WIGILIJNE PROSTO OD SZEFA KUCHNI
Źródło: Opracowanie własne

PARAGON

Data: 23/12/2021 08:42

Łazanki z kapustą i grzybami	**12,48 zł** /kg
Paszteciki z kapustą i grzybami	**4,99 zł** /250 g
Buraczki na barszczyk	**6,00 zł** /kg
Zakwas z buraków	**2,99 zł** /250 ml
Barszcz czerwony	**3,94 zł** /litr
Ciasta:	
Makowiec	**27,00 zł** /kg
Sernik	**22,00 zł** /kg
Jabłecznik	**24,00 zł** /kg

Suma

Gotówka
Reszta

***

Dziękujemy za zakupy!

W przypadku chęci otrzymania cateringu na dwa świąteczne dni cena wynosi 350 zł. Tu oferowane są także dania obiadowe: pół kaczki z jabłkiem i żurawiną, gołąbki z kaszą czy zrazy.

Niektórzy szukają gotowych dań, kojarzących im się ze świętami Bożego Narodzenia z dzieciństwa. W takim wypadku istnieją również oferty cateringowe. Prym wiodą oferty związane z rybami. Tradycyjny karp po żydowsku kosztuje około 10zł/porcja (80g/40g). Pstrąg w galarecie ma podobną cenę, podobnie jak dorsz po grecku – potrawa, która jest równie popularna jak tradycyjny karp.

Nie można zapominać o śledziu. Koszt półmiska tej ryby w oleju, z cebulką to wydatek rzędu 50 zł. Śledzik w czerwonej cebulce to koszt 55 zł za półmisek, na którym mieści się 10 porcji. O tej rybie nie zapominają dystrybutorzy cateringu, oferując nawet sałatkę śledziową. Jej koszt to również 55 zł.

Obowiązkową pozycją, której nikt nie może jeść przed świętami, a potem dużo zostaje jej po tym okresie, jest sałatka jarzynowa. Mało kto decyduje się na jej przygotowanie, więc należy zaplanować w budżecie 6 zł/100 gram tego dania.

Podobnie rzecz ma się z pierogami, których przygotowanie zajmuje więcej czasu niż sama konsumpcja. W tym wypadku należy liczyć, iż za 1 sztukę pieroga ruskiego zapłacisz 3 złote. Pierogi z kapustą i grzybami oraz mięsem kosztują podobnie. Wyjątkiem mogą być pierogi z nadzieniem z kaczki. Tutaj koszt 1 pieroga wynosi 4 zł.

Kiedyś nasze babcie zajmowały się żmudnym procesem przygotowania zup na Wigilię. Kupno odpowiednich buraków na barszczyk oraz przygotowanie wywaru zajmowało sporo czasu. Dzisiaj wiele osób deklaruje kupno gotowego produktu. Za 400 ml barszczu czerwonego w 2021 roku trzeba zapłacić 6 zł/400 ml. Zupa z grzybów suszonych to z kolei koszt 16 zł/300 ml.

KUPUJEMY NA POTĘGĘ – W INTERNECIE

Tradycyjnie zakupy świąteczne robimy w sklepach. Jednak pandemia wpłynęła na zakupowe postawy Polaków. Z analizy przeprowadzonej przez PwC w badaniu „Perspektywy rozwoju rynku e-commerce w Polsce 2021 – 2026" wynika, że w 2026 roku wartość brutto polskiego rynku handlu e-commerce będzie na poziomie 162 mld zł.

Największe obroty firmy zauważają oczywiście przed świętami Bożego Narodzenia. Z cytowanego badania PwC dowiadujemy się, iż pandemia dla e-commerce w Polsce była momentem przełomowym – 85 proc. ankietowanych zadeklarowało, że będzie robić zakupy w sieci nawet pomimo braku lockdownów.

PRZEZ PANDEMIĘ COVID...
Źródło: GEMIUS, „E-commerce w Polsce" maj/czerwiec 2021

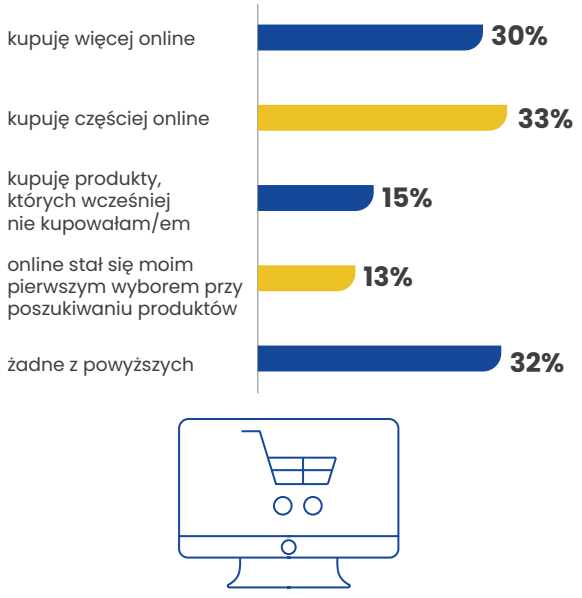

Eksperci zwracają uwagę na fakt, iż rok 2021 jest w Polsce rokiem omnichanel. Chodzi o to, że doświadczenie klienta podczas zakupów w sklepie stacjonarnym czy przez internet jest takie samo. Dotyczy to szybkości i standardów obsługi, składania reklamacji czy nawet otrzymania faktury. Można sobie wyobrazić sytuację, w której klient kupuje torebkę przez internet. Ta jednak – z jakiegoś powodu mu nie pasuje – i decyduje się na zwrot w punkcie stacjonarnym, który znajduje się niedaleko miejsca jego zamieszkania.

Pewnie dlatego też w zakupach Polacy – według badania GEMIUS – najchętniej kupują za pośrednictwem laptopa. Widać jednak wyraźnie, iż smartfon oraz inne urządzenia mobilne stopniowo zyskują uznanie wśród użytkowników.

NA CZYM POLACY ROBIĄ E-ZAKUPY?
Źródło: GEMIUS, „E-commerce w Polsce" maj/czerwiec 2021

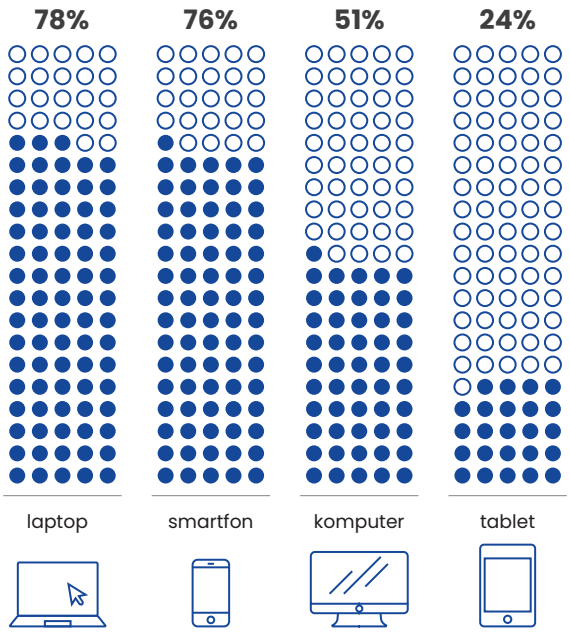

Polacy, planując zakupy świąteczne, coraz chętniej korzystają z okazji, jakie daje im Black Friday. Tradycja ta przywędrowała do nas ze Stanów Zjednoczonych. W tym dniu większość firm udziela sporych rabatów na swoje produkty bądź usługi i Polacy chętnie z tego korzystają. Podobnie rzecz ma się z okazją, jaką jest Cyber Monday.

W ostatnim roku tylko podczas czterech dni od Black Friday do Cyber Monday wykonali 7,3 miliona transakcji na łączną kwotę ... 2,2 miliarda złotych.

ŚWIĘTA Z RODZINĄ?

Wigilię Polacy tradycyjnie spędzają w domu. Z kolei pierwszy i drugi dzień świąt to wyjazdy, podczas których odwiedzamy rodzinę i znajomych. Nie wiadomo jeszcze, czy w związku z pandemią wprowadzone zostaną obostrzenia w zakresie przemieszczania się. Sprawdziliśmy ile kosztować będzie 4-osobową rodzinę wyjazd z Warszawy w najbardziej popularnych kierunkach. Ceny paliwa, LPG oraz energii obowiązywały w listopadzie 2021 roku. Wartość przejazdu to szacunkowy koszt podróży w jedną stronę.

W powyższych przypadkach przyjęliśmy, iż koszt benzyny 95 za litr wynosi 6,02 zł/litr (stan na 20 listopada). Spalanie samochodu na tej trasie to średnio 6 litrów/100 km. Cena i zużycie w przypadku samochodu na olej napędowy będzie podobne, gdyż ma taką samą cenę jak wspomniana 95.

Oczywiście nie każdy jeździ samochodem na benzynę czy diesla. Jak sytuacja wyglądać będzie w przypadku samochodu z instalacją LPG?

NA ŚWIĘTA 2021, W POLSKĘ JEDZIEMY!
Źródło: Opracowanie własne

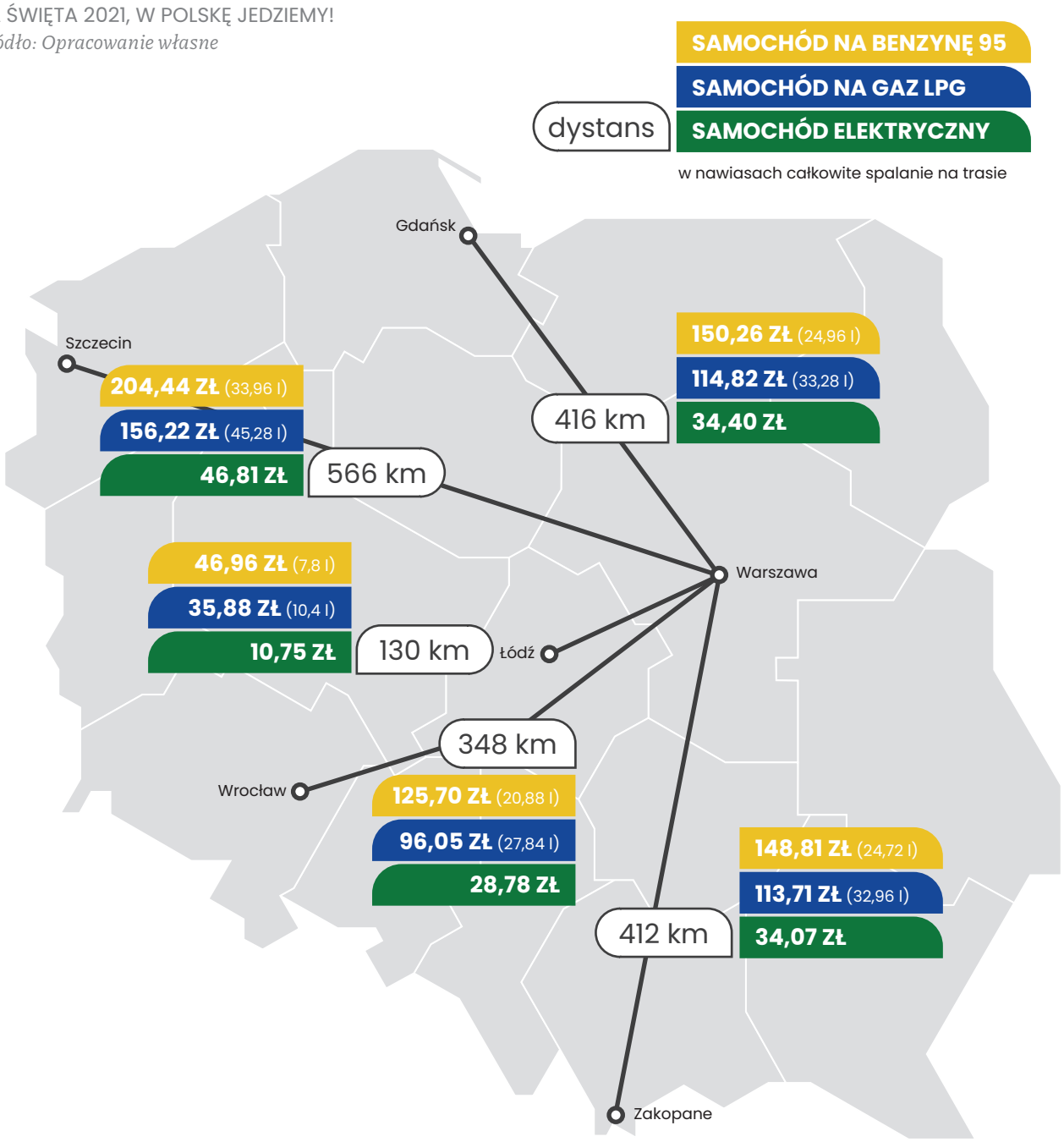

W powyższych przypadkach przyjęliśmy, iż koszt gazu za litr wynosi 3,45 zł/litr. Spalanie samochodu na tej trasie to średnio 8 litrów/100 km.

W dobie ekologicznej rewolucji postanowiliśmy również sprawdzić, jak będzie wyglądać podróż samochodem elektrycznym? W Polsce pod koniec września 2021 roku, według licznika elektromobilności uruchomionego przez Polskie Stowarzyszenie Paliw Alternatywnych (PSPA) i Polski Związek Przemysłu Motoryzacyjnego (PZPM), jeździły 31 633 auta elektryczne i hybrydy.

Przyjęliśmy, że posiadacze „elektryków" podejmą się ładowania w gniazdku domowym przystosowanym do tego rodzaju operacji, co według szacunków z 2021 roku jest najkorzystniejszą opcją tankowania. W tym wypadku cena 1 kWh to 0,78 gr. Średnie „spalanie" elektryka na 100 km poza miastem to 14,5 kWh. Koszty wynoszą więc 12,09 zł/100 km. Oczywiście w przypadku korzystania z innego ładowania koszty mogą być znacząco różne.

Oczywiście nie można zapominać, że niektórzy zdecydują się na podróż autobusem bądź pociągiem. W wariancie pierwszym – czyli podróżą autobusem, bilet kupiony dla rodziców z dwójką dzieci, z Warszawy do Gdańska będzie kosztował 239,40 zł. Dojazd ze stolicy do Łodzi to koszt 90 zł. Podróż z Warszawy do Szczecina w tym samym składzie to koszt 333 zł. Wyprawa do Wrocławia to koszt 199,96 zł. Wycieczka do Zakopanego to wydatek rzędu 399 zł. Należy pamiętać, że podróżowanie transportem publicznym w czasie pandemii związane jest z szeregiem obostrzeń. Należy do nich noszenie maseczki podczas całej podróży.

W wariancie drugim cena biletu zależy od typu pociągu oraz daty przejazdu. Przejazd z Warszawy do Gdańska w drugiej klasie TLK dla osoby dorosłej kosztuje średnio 49 zł. Dzieci ze zniżką zapłacą 31 zł. W przypadku podróży do Szczecina dzieci zapłacą 37 zł, dorośli zaś 59 zł. Podróż TLK do Wrocławia kosztuje 51 zł dla rodziców, latorośle zapłacą 32 zł.

W obu wariantach przyjmujemy wyjazd 23 grudnia – dzień przed Wigilią.

Ryzykiem planowania takich wojaży w dobie pandemii jest możliwość odwołania wyjazdu w ostatniej chwili. Ceny pochodzą z 20 listopada 2021 roku od jednego z największych przewoźników w Polsce.

ŚWIĘTA Z DALA OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Przybywa osób, które chcą wykorzystać czas świąteczny jako dodatkowy urlop. Nie trzeba wtedy przygotowywać świąt, sprzątać domu na przyjęcie gości. Można za to poznać nowe regiony i osoby, bo ta forma spędzania świąt staje się coraz popularniejsza. Na rynku znaleźliśmy mnóstwo ofert wypoczynku połączonego z obchodzeniem świąt Bożego Narodzenia.

Wiele osób z grupy – wyjazdowe święta – decyduje się na wypad nad morze. Oferty obejmujące czas od 24 do 26 grudnia 2021 roku i nie różnią się zbytnio proponowanymi atrakcjami. Ceny przedstawiają się następująco:

ŚWIĘTA 2021 NAD MORZEM I NA MAZURACH
Źródło: Opracowanie własne

NAD MORZEM

zakwaterowanie i wyżywienie w trzygwiazdkowym hotelu w Dębkach – **od 485 zł**/os. za dobę

zakwaterowanie i wyżywienie w pensjonacie w Rozewiu – **od 1010 zł**/os. za dobę

pobyt w pensjonacie w Ustce – **od 780 zł**/os. za dobę

NA MAZURACH

zakwaterowanie i wyżywienie w trzygwiazdkowym hotelu w okolicach jeziora Dadaj – **od 690 zł**/ os. za dobę

zakwaterowanie i wyżywienie w pensjonacie – **1699 zł**/4 os.

zakwaterowanie i wyżywienie w folwarku – **1059 zł**/pakiet trzydniowy za osobę dorosłą

Bezsprzecznie każdy marzy o śniegu na święta. Ten co roku gwarantują w górach. W Zakopanem cena za pobyt jednej osoby w okresie świątecznym wynosi 1200 zł. To jedna z nielicznych ofert trzydniowego pobytu w Zakopanem. Pozostałe obejmują minimum 5 dni. Ceny zaczynają się od 1950 zł/osoba.

W przypadku dzieci do lat 3 zazwyczaj można liczyć na darmowy pobyt. Starsze dzieci, w zależności od wieku, liczyć mogą na zniżki od 30 do nawet 50 proc. Wszystko zależy od miejsca pobytu.

ŚWIĘTA ZERO WASTE

Święta Bożego Narodzenia, jak wynika z naszego badania, stają się coraz droższe. Warto więc sprawdzić, czy można w tym roku wykorzystać sposoby filozofii Zero Waste do zaoszczędzenia pieniędzy, które można przeznaczyć na inne cele.

Zero waste to zestaw zasad skoncentrowanych na zapobieganiu powstawaniu odpadów, które zachęcają do przeprojektowania cykli życia zasobów, tak aby wszystkie produkty były ponownie wykorzystywane. Celem jest, aby śmieci nie trafiały na wysypiska śmieci, do spalarni ani do oceanu.

JAK ZASTOSOWAĆ FILOZOFIĘ ZERO WASTE W ŚWIĘTA?

Wypożycz choinkę – na rynku jest coraz więcej firm, które wynajmują żywe drzewko w doniczce. Po świętach zwracasz je.

Hoduj choinkę samemu – możesz samemu hodować choinkę w doniczce. Po sprawdzeniu, w jaki sposób należy hodować drzewko, możesz przed długie lata być samowystarczalny w temacie: drzewko na święta.

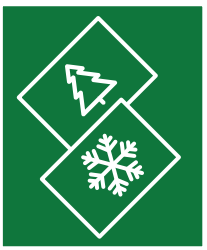

Kartki świąteczne – jeśli zbierasz kartki świąteczne, które co roku otrzymujesz – teraz możesz zrobić z nich użytek zgodnie z filozofią Zero Waste. Możesz nawinąć je na sznurek i powiesić na choince. Nie musisz kupować ozdób, a samo drzewko będzie miało indywidualną i niepowtarzalną dekorację.

Pakowanie prezentów – postaraj się wykorzystywać do pakowania prezentów papier i torby, które z pewnością masz w domu. Możesz też w ogóle nie pakować prezentów. Pakowanie prezentów może być tradycją, ale można stworzyć nową tradycję „nagich" prezentów. Czy ten bon podarunkowy naprawdę musi być włożony do pudełka i owinięty papierem? Czy ta butelka szampana naprawdę wymaga wstążki?

Rób prezenty zero waste – nie masz pomysłu na prezent? Wybierz jeden z tych zero waste – bony upominkowe, prezenty domowej roboty, zabytkowa biżuteria.

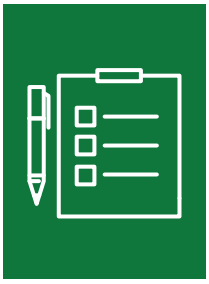

Nie marnuj jedzenia – temat marnowania żywności co roku pojawia się właśnie w okresie świąt Bożego Narodzenia. Aby nie tracić pieniędzy wyrzucając kolejne potrawy, zastanów się, ile jedzenia będzie potrzebne. Bardzo pomocne jest zrobienie listy zakupów, która chroni przed impulsywnym kupowaniem produktów niepotrzebnych.

Sprawdzaj daty ważności i przechowuj produkty tak, by nie przegapić terminu do spożycia. Warto również zadbać o odpowiednie przechowywanie produktów.

Każdy, kto chce być oszczędny i jednocześnie przyjazny dla środowiska z pewnością weźmie pod uwagę rozwiązania proponowane przez social commerce i re-commerce. Sprzedaż w serwisach społecznościowych jest coraz bardziej popularnym sposobem na robienie zakupów – także świątecznych. Z kolei – w kontekście Zero Waste – ważne jest również zauważenie recommerce, czyli handlu rzeczami z drugiej ręki

Czy uda nam się zrealizować plan i wydać mniej niż przed rokiem? Czy jednak okaże się, że wydamy więcej, niż planowaliśmy? Badania pokazują, że niestety to drugie. Pytani o wydatki deklarujemy rozsądek, a koniec końców, dajemy się ponieść fali, świątecznym reklamom, promocjom, czy podprogowym przekazom – muzyce, piernikowym zapachom, którymi mamią nas sprzedawcy – i kupujemy więcej, niż zakładaliśmy. Jak będzie w tym roku, przekonamy się już po świętach.

Pieniądze, wydatki, prezenty – to tylko jeden aspekt okresu świątecznego.
NAJWAŻNIEJSZE TO: PAMIĘĆ O INNYCH, WZAJEMNE WSPARCIE, POCZUCIE WSPÓLNOTY I MOŻLIWOŚĆ SPOTKANIA — CHOĆ NIE ZAWSZE FIZYCZNIE. *Obyśmy zdrowi byli, a za rok znowu będą święta.*

BEZPIECZNE
ŚWIĄTECZNE ZAKUPY

Sprzedawcy i producenci wszelkiego asortymenentu robią co mogą, żebyśmy przypadkiem o świętach nie zapomnieli i kupili wszystko w jak największych ilościach. Zaczynają już na początku listopada. Początkowo delikatnie – tu i ówdzie pojawiają się świąteczne dekoracje, z radia i telewizji płyną do nas wzruszające, świąteczne spoty. Pod koniec miesiąca święta są już wszędzie, poza kalendarzem. Rozświetlone i świątecznie przyozdobione witryny sklepowe, choinki przed i w centrach handlowych, wszechobecne kultowe piosenki świąteczne i nieodzowne super promocje. To znak, że przedświąteczna gorączka ruszyła na dobre, a święta tuż-tuż. Warto jednak przy tym wszystkim zachować zdrowy rozsądek, szczególnie w zarządzaniu własnym budżetem – i to zarówno wydając pieniądze w sposób odpowiedzialny, jak i dbając o ich bezpieczeństwo. W ferworze zakupów łatwo stracić czujność i narazić się na utratę pieniędzy – tak w sklepie stacjonarnym, jak i robiąc zakupy online. Co zrobić, aby nie spotkała nas przykra niespodzianka? To ryzyko można ograniczyć, stosując się do kilku prostych zasad bezpieczeństwa – jest ich mniej niż 12 tradycyjnych potraw wigilijnych, a mogą sprawić, że z naszego konta nie zniknie więcej pieniędzy niż tyle co faktycznie sami wydamy.

1

BEZPIECZNIE KORZYSTAJ Z BANKOMATU

Wypłacając pieniądze, stań blisko maszyny i zasłoń swoim ciałem ekran i klawisze, dodatkowo zasłoń też ręką klawiaturę. Jeszcze przed włożeniem karty do bankomatu sprawdź, czy wejście na kartę nie posiada żadnych dodatkowych nakładek w postaci np. doklejonej nietypowej listwy z nawierconymi małymi otworami, elementów działających jak magnes, elementów, które można oderwać czy odkleić itd. Zwróć również uwagę na klawiaturę – nie powinna być wypukła ani zniekształcona. Jeśli wygląd lub funkcjonowanie bankomatu wzbudzi Twoje podejrzenia, nie wykonuj transakcji.

2

INSTALUJ PROGRAMY ZE SPRAWDZONYCH ŹRÓDEŁ

Szczególnie narażone są osoby, które pobierają aplikacje, nie tylko z oficjalnych sklepów i pozwalają im na niczym nieuzasadnione nadawanie uprawnień dostępowych do zawartości urządzenia. Zagrożenie stanowić mogą też phishingowe (czyli wyłudzające dane) e-maile oraz wyskakujące reklamy z atrakcyjnymi, świątecznymi promocjami na stronach, w które możesz kliknąć nawet przez przypadek. Aplikacja antywirusowa może pomóc wykryć fałszywe aplikacje i próby wyłudzeń danych. Pomoże także, gdy telefon zostanie zgubiony lub skradziony – wiele antywirusów pozwala na zdalne usuwanie danych.

3

POMYŚL ZANIM KLIKNIESZ

Większość ataków polega właśnie na wykorzystaniu ludzkiej naiwności. Przestępcy tworzą komunikat motywujący odbiorcę do tego, żeby wykonał szybko jakieś działanie. Nikt nie chce stracić dostępu do maili albo mieć zablokowanego konta bankowego. Dlatego klikamy w podany link, żeby uchronić się przed taką sytuacją. Nie powinniśmy tego robić, bo banki nigdy nie komunikują się z klientami w tych sprawach w taki sposób. Czy można uchronić się przed takimi kłopotami? Najlepsza rada brzmi – daj sobie czas! Nie klikaj od razu w link, pomyśl, zadzwoń do instytucji lub osoby, od której potencjalnie otrzymałeś e-mail lub smsa, z pytaniem, czy rzeczywiście chcą, żebyś wykonał nietypowe działania.

4

CHROŃ SWOJĄ TOŻSAMOŚĆ

Powinniśmy mieć świadomość, że nie tylko zagubienie dowodu tożsamości, ale również jego czasowa strata może przyczynić się do naszych problemów w przyszłości. Nie należy więc pozostawiać dokumentów bez opieki czy też jako zastaw np. w wypożyczalni. Przestępcy posiadający nasze dane osobowe mogą przykładowo wyłudzić kredyt na nasze nazwisko czy też wziąć tzw. chwilówkę w firmie pożyczkowej. Przestępcy mogą także na nasze nazwisko wypożyczyć i sprzedać samochód lub podpisać kilka umów z operatorem telekomunikacyjnym, dostając w zamian markowe telefony komórkowe. Problemy związane z wykorzystaniem naszej tożsamości mogą do nas dotrzeć po kilku miesiącach lub nawet latach. Bardzo ważną czynnością po utraceniu dokumentu tożsamości jest jego zastrzeżenie. Gdy zastrzegasz dowód, zgłaszasz go do Systemu **DOKUMENTY ZASTRZEŻONE.** W kilka minut informacja dotrze do wszystkich banków w Polsce, Poczty Polskiej oraz operatorów telefonii komórkowej. Twoja tożsamość jest bezpieczna i nikt nie będzie mógł już potwierdzić tożsamości na podstawie Twojego dokumentu. Sprawdź na: **www.dokumentyzastrzezone.pl.**

5

ZABEZPIECZ KOD PIN

PIN do karty bankowej nie powinien być nigdzie zapisywany, szczególnie na karcie, w portfelu ani w telefonie. Ułóż PIN, który nie będzie oczywisty (jak data Twoich urodzin czy ciąg takich samych cyfr). Nigdy nie podawaj nikomu swojego PINu, ani nie pożyczaj karty. Pamiętaj o zmianie PINu co jakiś czas, np. raz na pół roku. Aby zwiększyć swoje bezpieczeństwo, sprawdzaj także wyciąg z konta, w przypadku podejrzanych transakcji zgłoś problem swojemu bankowi.

6

STRACIŁEŚ KARTĘ? NIE RYZYKUJ

Co roku Polacy tracą ponad milion kart płatniczych. Głównie dlatego, że je gubią, ale czasem padają także ofiarą kradzieży. Jeżeli Cię to spotka, skorzystaj z wygodnego systemu do zastrzegania kart bankomatowych. Zadzwoń na numer **(+48) 828 828 828**, wypowiedz nazwę banku, a system połączy Cię z jego infolinią. Następnie odpowiedz na kilka pytań weryfikujących i bezpłatnie zastrzeż swoją kartę.

7

AKTUALIZUJ SYSTEM I APLIKACJE

Aktualizacje systemu operacyjnego oraz kluczowych aplikacji, oprócz dodatkowych funkcji i możliwości, zawierają w sobie wiele dodatków poprawiających bezpieczeństwo naszych danych oraz wirtualnego portfela. Warto również rozdzielić kanały komunikacyjne tak, by autoryzujące wiadomości np. SMS przychodziły na inne urządzenie, niż to, przez które logujemy się do banku.

8

ZABLOKUJ EKRAN

Tak, jak nie zostawiasz otwartych drzwi do domu, tak nie zostawiaj otwartego dostępu do swojego telefonu lub laptopa. W czasach weryfikacji odciskiem palca, twarzą czy kilkucyfrowym kodem nie warto podawać swoich danych na tacy. Stosuj zabezpieczenia, jakie umożliwia Ci Twoje urządzenie.

KONTAKT DLA MEDIÓW:
Przemysław Barbrich, tel. **660 763 831**, **pb@zbp.pl**

Raport dostępny na:
www.zbp.pl

OPRACOWANIE GRAFICZNE:
Polska Grupa Infograficzna (infograficy.pl)